

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/88653,Narodowy-Dzien-Pamieci-Zolnierzy-Wykletych-Krakow-i-Malopolska-29-lutego-5-marca.html>
2022-08-12, 10:43

Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych - Kraków i Małopolska, 29 lutego - 5 marca 2020

Towarzystwo Parku im. dr. Jordana, wojewoda małopolski i Oddział IPN w Krakowie zapraszają na obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych - 1 marca 2020 r.

Uroczystości rozpoczną się o godz. 10 mszą świętą w katedrze na Wawelu. Po południu na pl. Inwalidów otwarcie wystawy „Wyklęci - odnalezieni w Małopolsce”.

Po uroczystym nabożeństwie na Wawelu uformowany zostanie patriotyczny pochód, który przejdzie ulicami Krakowa (m.in. Grodzka, Rynek Główny, Piłsudskiego) do parku Jordana. Wśród popiersi bohaterów narodowych, w parkowej Galerii Wielkich Polaków XX wieku, odbędzie się ostatnia część uroczystości.

Pl. Inwalidów. Otwarcie wystawy „Wyklęci - odnalezieni w Małopolsce” oraz Apel Pamięci przy kamieniu węgielnym pomnika „Tym, co stawiali opór komunizmowi w latach 1944-1956”

Drugie wydarzenie związane z Żołnierzami Wyklętymi to otwarcie wystawy, przygotowanej przez Oddział IPN w Krakowie pt. „Wyklęci - odnalezieni w Małopolsce” - **pl. Inwalidów, 1 marca 2020 r., godz. 15.45. [W ciągu dwóch lat krakowski IPN odnalazł i zidentyfikował szczątki 13 bohaterów niepodległościowego podziemia.](#) O godz. 16.00 przy kamieniu węgielnym pomnika „Tym, co stawiali opór komunizmowi w latach 1944-1956” rozpocznie się Apel Pamięci. Wydarzenie organizuje Zarząd Obszaru Południowego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” w Krakowie.**

Wystwa „Wyklęci - odnalezieni w Małopolsce”

Autorami ekspozycji są dr Dawid Golik i Krzysztof Pięciak z krakowskiego pionu poszukiwań i identyfikacji IPN. Wystawa pokazuje pracę krakowskiego IPN od czasu pierwszych poszukiwań w 2015 r., gdy próbowano odnaleźć szczątki działaczy II Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, od października 2017 r. Na cmentarzu Rakowickim przebadano wówczas pięć miejsc pochówku, a badania DNA potwierdziły, że odnaleziono szczątki partyzantów podziemia niepodległościowego. W 2018 r. uroczystie ogłoszono identyfikację dowódcy oddziału i komendanta powiatowego NZW kpt. Tadeusza Gajdy

„Tarzana”, jego podkomendnego, kadeta Wiesława Budzika „Rolanda” oraz partyzantów zgrupowania „Błyskawica”: akowca z Wileńszczyzny sierż. Antoniego Wąsowicza „Rocha”, kpr. Adama Domalika „Kowboja”, adiutanta „Ognia” i dowódcy oddziału „Wiarusy” Stanisława Ludzi „Harnasia”, a także ppor. Tadeusza Zajączkowskiego „Mokrego”, żołnierza AK, „ludowego” WP i oddziału partyzanckiego „Huragan”.

Wystawę prezentującą ich sylwetki po raz pierwszy pokazaliśmy rok temu, wzbogacając ją o artefakty, odnalezione podczas prac poszukiwawczych, m.in. medalik z Matką Boską wydobyte ze zbiorowej mogiły, guziki ze strzępami munduru i książeczki do modlitwy złożonej do grobu przez rodzinę Stanisława Ludzi.

Tym razem pokażemy wystawę uzupełnioną o sylwetki kolejnych odnalezionych bohaterów. W maju 2018 r. prace poszukiwawcze na cmentarzu Rakowickim wznowiono. Przebadano wówczas grób, w którym odnaleziono szczątki st. sierż. Mikołaja Mazura „Paska” i Władysława Nowaka „Groźnego”. Obaj byli partyzantami, związanymi z Ziemią Bocheńską. Podczas II wojny światowej działali w Narodowej Organizacji Wojskowej, scalonej z Armią Krajową, w oddziale partyzanckim Obozowych Drużyn Bojowych „Jastrzębski” („Chrobry”) ppor. Józefa Lessera „Jastrzębskiego”. Mazur był w nim szefem gospodarczym, a Władysław Nowak współpracownikiem i łącznikiem; zastępcą dowódcy był jego brat Stanisław. Oddział wstąpił się akcją w wyniku której w listopadzie 1944 r. zginął niemiecki generał Walter Herold. W 1945 r. obaj znaleźli się w szeregach oddziału partyzanckiego NZW „Armia Narodowa Pogrom” ppor. Augustyna Rafalskiego „Pogroma”, walczącego w pow. bocheńskim. W 1950 r. ukrywali się w szeregach grupy przetrwania, która została rozbita na skutek gry operacyjnej UB. Mazura i Nowaka rozstrzelano w wigilię Bożego Narodzenia 1951 r.

Kolejne sylwetki prezentowane na wystawie to postacie które odnaleziono w październiku 2018 r. Ryszard Kłaput „Pomsta” i Wojciech Frodyma „Mucha” byli członkami Zgrupowania Partyzanckiego „Błyskawica” Józefa Kurasia „Ognia”.

Wśród prezentowanych postaci jest też dowódca oddziału partyzanckiego, ppor. Mieczysław Kozłowski „Bunt”, który w połowie 1945 r., wobec groźby aresztowania przez Sowietów, sformował kilkusobowy oddział samoobrony, którym dowodził pod pseudonimem „Żbik”. Ujawnił się wraz z podkomendnymi w Bielsku 20 października 1945 r. Na początku 1946 r. Kozłowski nawiązał kontakty z działającą w powiecie wadowickim konspiracją Narodowego Zjednoczenia Wojskowego. Wkrótce odtworzył swój oddział, który otrzymał kryptonim „Błysk”, a on sam przyjął nowy pseudonim „Bunt”. Grupa początkowo podlegała NZW, a następnie podporządkowała się poakowskiej organizacji Armia Polska w Kraju. Aresztowany i skazany na śmierć, zginął rozstrzelany przez pluton egzekucyjny razem z Kłaputem i Frodymą w styczniu 1947 r.

29 lutego i 1 marca 2020 r., Tarnów

29 lutego 2020 r., cmentarz w Tarnowie Krzyżu

godz. 15.00 – kaplica cmentarna, koncert „W hołdzie Żołnierzom Wyklętym”

godz. 15.30 – msza święta

Po nabożeństwie zebrani przejdą na miejsce spoczynku Mieczysława Cielochy, Stanisława Kielbasy, Jana Kmiecica i Antoniego Trzepli. W programie: Apel Pamięci, salwa honorowa i złożenie kwiatów

1 marca 2020 r., Sąd Okręgowy w Tarnowie

Odsłonięcie tablicy upamiętniającej Żołnierzy Niezłomnych, skazanych na śmierć lub więzienie w latach 1946-1955 przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie na sesjach wyjazdowych w Tarnowie.

godz. 15.00 – kościół Matki Bożej Szkaplerznej na Burku, msza święta

godz. 16.00 – przemarsz na ul. Dąbrowskiego 27

godz. 16.30 – uroczystości pod tablicą, m.in. odsłonięcie przez Jana Sitkę, Tadeusza Baszczowskiego, Zofię Tomaszewicz-Kilian i Stefana Rojkowicza (żołnierze)

1 marca 2020 r., Nowy Sącz

godz. 7.00 – msza święta w kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Sądeckim Parku Etnograficznym

godz. 8.30-11.30 – wykłady okolicznościowe w Sali Reprezentacyjnej Ratusza w Miasteczku Galicyjskim

godz. 11.30 – przygotowanie do Biegu Tropem Wilczym

godz. 12.00-14.00 – Bieg Tropem Wilczym

Organizatorem wydarzeń jest Fundacja Wolność i Demokracja, partnerem biegu jest Okręgowe Muzeum w Nowym Sączu oraz Małopolskie Centrum Kultury Sokół, Oddział IPN w Krakowie objął bieg patronatem honorowym.

2 marca 2020 r., Ryglice

Przygotowane przez Oddział IPN w Krakowie wykłady okolicznościowe dla uczniów Zespołu Szkół Ponadpodstawowych i Szkoły Podstawowej.

4-5 marca 2020 r., Kraków

Uczestnicy projektu edukacyjnego „Łączka i inne miejsca poszukiwań” wezmą udział w wycieczce edukacyjno-naukowej, przygotowanej przez Oddział IPN w Krakowie, na trasie: Oddział Muzeum Krakowa, ul. Pomorska 2 - więzienie przy ul. Montelupich - cmentarz Rakowicki. Przedsięwzięcie wspierają organizacyjnie Muzeum Krakowa oraz Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Krakowie wraz z Aresztem Śledczym.

[Podziemie antykomunistyczne. Materiały na portalu IPN przystanekhistoria.pl](#)

[Wystawa „Żołnierze Wyklęci. Podziemie niepodległościowe 1944-1963” - do pobrania PL/EN](#)

[Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN](#)

[Powracamy po swoich](#)